

Nieuws eind 2018

Nieuwsbrief Pensioenen

Bedoeld voor pensioenfondsen

Ontwikkelingen nieuw pensioenstelsel en AOW

- De onderhandelaars van de vakbonden in de SER houden vast aan een verhoging van de rekenrente als onderdeel van een pensioenakkoord (bijvoorbeeld de wens om de Europese UFR te gaan hanteren). Met een hogere rekenrente neemt de kans op kortingen van de pensioenen af, kan er eerder worden geïndexeerd en is er financiële ruimte om de doorsneesystematiek af te schaffen. DNB, kroonlid van de SER, en minister Koolmees zien hier niets in.
- Vakbonden willen daarnaast dat de AOW-leeftijd op 66 jaar blijft staan en dat er maatregelen komen die het mogelijk maken om eerder met werken te stoppen. Minister Koolmees heeft aangegeven dat de AOW-leeftijd minder snel omhoog kan gaan en dat een verlaging van de ‘boete vroegpensioen’ bespreekbaar is. De Tweede Kamer heeft Koolmees opgedragen te onderzoeken of de AOW-leeftijd minder snel moet stijgen dan de levensverwachting.
- Het NIDI heeft, vooruitlopend op het hiervoor bedoelde onderzoek, doorgerekend wat een koppeling kost waarbij de levensverwachting voor een kwart, de helft en driekwart doorwerkt in de verhoging van de AOW-leeftijd. Bij de minst dure variant (als 0,75% van de stijging van de levensverwachting in de AOW wordt doorberekend) nemen de kosten toe tot zo’n €1 miljard per jaar in 2035. Daarna lopen ze op tot circa €1,5 miljard per jaar vanaf 2040.
- De FNV stelt verder als voorwaarde voor een pensioenakkoord dat de PvdA, GroenLinks en de SP ermee instemmen en dat zzp’ers ook moeten gaan deelnemen aan een verplichtgestelde bedrijfstak-pensioenregeling (eventueel via een ‘opting out’-mogelijkheid).
- In een rapport heeft het Centraal Plan Bureau (CPB) inzicht verschaft in de effecten van de zogenoemde dubbele transitie bij de overgang naar een nieuw pensioenstelsel: de afschaffing van de doorsnee-systematiek in uitkeringsovereenkomsten en de gelijktijdige overgang naar een nieuw pensioencontract.
- De onderhandelingen over een pensioenakkoord zijn op 20 november 2018 stukgelopen. Vakbonden FNV, CNV en VCP dreigen met hardere acties en stakingen in 2019, als het kabinet niet met extra geld over de brug komt voor pensioen en het eerder stoppen met werken. Het ultimatum loopt begin januari 2019 af.
- 50PLUS, SP, GroenLinks en PVV willen dat Koolmees op korte termijn maatregelen neemt tegen de dreigende kortingen op pensioen. Koolmees wil alleen meewerken aan het beperken van kortingen als er een nieuw pensioenstelsel komt. GroenLinks heeft een initiatiefwetsvoorstel ingediend op basis waarvan pensioenfondsen, in plaats van 5 jaar, 7 jaar de tijd krijgen om aan het MVEV te voldoen. Koolmees zegt dat hij eind januari 2019 zal aangeven hoe hij de hervorming van het pensioenstelsel zal oppakken.
- Meer informatie:
 - <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2018/11/21/kamerbrief-over-geen-akkoord-over-vernieuwing-pensioenstelsel/kamerbrief-over-geen-akkoord-over-vernieuwing-pensioenstelsel.pdf>
 - <https://joop.bnnvara.nl/opinies/het-beste-pensioenstelsel-ter-wereld-verdiend-meer-vertouwen-van-de-minister>
 - <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/kabinet-zet-deur-naar-vroegpensioen-weer-op-een-kier~bf87583a/>
 - <https://www.fnv.nl/Nieuwsbericht/Archief/Vakbonden-meer-geld-voor-pensioenproblemen-and>
 - <https://www.fnv.nl/Nieuwsbericht/Archief/Kabinet-mist-historische-kans-op-fatsoenlijk-p>
 - <https://www.cpb.nl/publicatie/afschaffing-doorsneesystematiek-overgang-nieuw-pensioencontract>
 - https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/35096_initiatiefvoorstel_smeulders?zoekrol=vgh5mt4dsdk1
 - <https://www.nu.nl/politiek/5602187/minister-koolmees-niet-draaien-aparte-knoppen-van-pensioenstelsel.html>
 - <http://www.meijudice.nl/artikelen/detail/de-verbeelding-van-een-redelijke-verhoging-van-de-aowleeftijd>
 - <https://www.amweb.nl/pensioen/nieuws/2018/12/nidi-onderzoekers-rem-op-stijging-aow-leeftijd-is-betaalbaar-101114484>

EIOPA publiceert rapport over het Pension Benefit Statement (PBS – UPO)

- De Europese pensioen- en verzekeraarstoezichthouder EIOPA heeft een rapport met guidance gepubliceerd voor de implementatie van informatievereisten volgens de nieuwe Europese richtlijn IORP II. De vereisten gelden voor het Pension Benefit Statement (PBS), in Nederland beter bekend als het Uniform Pensioenoverzicht (UPO).
Het rapport gaat in op vier onderwerpen:
 - Wat heeft de consument aan een Pension Benefit Statement?
 - Het verwachte inkomen op pensioendatum in meerdere scenario's
 - Presentatie kosten moet zo volledig mogelijk, begrijpelijk en vergelijkbaar zijn tussen pensioenuitvoerders.
 - Ontwerp van een pensioenoverzicht: opmaak en gelaagdheid van informatie op het PBS.
- Als het advies van EIOPA wordt overgenomen zouden op het UPO reële in plaats van nominale bedragen vermeld moeten gaan worden. Verder zouden deze pensioenen afgezet moeten worden tegen het huidige inkomen van de deelnemers. De Pensioenfederatie is tegen deze wijze van communiceren over pensioenen.
- In maart 2019 verschijnt een vervolg op dit rapport waarin gekeken wordt naar de aanvullende informatievereisten, zoals het communiceren van behaalde beleggingsresultaten aan aanstaande deelnemers van het pensioenfonds, het communiceren van de keuzes die deelnemers maken vlak voor pensioendatum en de informatie die deelnemers in de uitkeringsfase ontvangen.
- Meer informatie:
<https://eiopa.europa.eu/Pages/News/EIOPA-news-13-11-18.aspx>
<https://www.afm.nl/nl-nl/nieuws/2018/nov/eiopa-rapport-nieuwe-regels-pbs>

Pensioenfederatie en Stichting van de Arbeid brengen plan uit ter vergroting van diversiteit

- De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben een plan van aanpak gepresenteerd inzake diversiteit bij de organen van een pensioenfonds. Diversiteit zou veel meer aandacht moeten krijgen. In het plan van aanpak staat bijvoorbeeld dat:
 - werkgevers en werknemers het beste een gezamenlijk 'platform' kunnen oprichten dat ten minste twee keer per jaar vergadert over de stand van de diversiteit in het bestuur, de verwachte vacatures, de bekendmaking van vacatures, en de beschikbare kandidaten;
 - voordragende en benoemende organisaties zouden elkaar mogen aanspreken op het vergroten van diversiteit in de besturen en de verantwoordingsorganen;
 - binnen een bestuur een lid aangesteld zou moeten worden dat 'diversiteit' in zijn portefeuille krijgt om zodoende als trekker te functioneren voor het vergroten van diversiteit binnen het fonds.
- VNO-NCW en MKB-Nederland onderzoeken daarnaast de mogelijkheid van een centrale bestuurderspool voor werkgevers.
- Meer informatie:
<https://www.pensioenfederatie.nl/actueel/nieuws/2018/openbaar/11-november/stichting-van-de-arbeid-en-pensioenfederatie-brengen-plan-uit-ter-vergroting-van-diversiteit>
<https://www.stvda.nl/nl/publicaties/nota/2010-2019/2018/20181114-diversiteit-pensioenfondsbesturen.aspx>

Uniforme RekenMethodiek 2 (URM-2) voor scenarioberekeningen gepubliceerd

- Om pensioenrisico's meer inzichtelijk te maken, zullen de te bereiken pensioenen met behulp van scenariobedragen in een optimistisch, verwacht en pessimistisch scenario berekend worden. Daarbij worden een paar duizend toekomstscenario's met macro-economische prognoses doorgerekend. DNB zal daarvoor elk kwartaal de scenario-set publiceren die voor dat kwartaal gehanteerd moet worden. Via deze uniforme berekeningswijze worden de te bereiken pensioenen door alle uitvoerders op vergelijkbare wijze berekend en zijn de bedragen voor de deelnemer optelbaar.

De scenariobedragen houden niet alleen rekening met de door de pensioenuitvoerder toekomstig te verlenen toeslagen en eventuele kortingen, maar ook met de toekomstige inflatie in de scenario's.

- In een ministeriële regeling van april 2018 zijn twee methoden omschreven: de generieke methode en rekenmethode 1. De generieke rekenmethode is een rekenmethode voor alle soorten pensioenovereenkomsten en rekenmethode 1 is er voor uitkeringsovereenkomsten en vastgestelde uitkeringen.
- Op 13 november 2018 is een aanvullende ministeriële regeling gepubliceerd met rekenmethode 2. Deze methodiek is met name geschikt voor pensioenfondsen met een uitkeringsovereenkomst.
- De pensioenuitvoerder kan de rekenmethode kiezen die passend is gegeven de kenmerken van de pensioenuitvoerder en de pensioenregelingen die worden uitgevoerd.
- In verband met deze URM-regelgeving heeft de Pensioenfederatie de handleiding van het standaardmodel Wet verbeterde premieregeling en laag 2 van het standaardmodel in lijn gebracht met deze regelgeving.
- De scenariobedragen moeten vanaf 30 september 2019 op Mijnpensioenoverzicht.nl worden getoond en meegenomen worden op het UPO dat in 2020 wordt verstuurd. Verder gelden de berekeningen van de scenariobedragen vanaf 1 januari 2019 ook verplicht voor de vaststelling van de risicohouding bij premieovereenkomsten, premieregelingen en variabele pensioenen.
- Meer informatie:
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2018-22286.html>
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2018-63529.html>
<http://www.toezicht.dnb.nl/2/50-237264.jsp>
<https://www.pensioenfederatie.nl/actueel/nieuws/2018/openbaar/12-december/handleiding-en-standaardmodel-wet-verbeterde-premieregeling-aangepast-op-urm>
<https://www.pensioenfederatie.nl/website/themas/communicatie/pensioenfondsenmodel-verbeterde-premieregeling>

Pensioenfondsen en vaste indexatie

- Het CAP verduidelijkt in een V&A (18-008) op welke wijze een vaste indexatie kan worden vormgegeven. In de 'Handreiking indexatie van pensioenen' (versie 18 april 2007) is naast de mogelijkheid van indexatie op basis van de opgetreden loon- of prijsontwikkeling ook de mogelijkheid van een vaste indexatie genoemd, zolang deze over een reeks van toekomstige jaren een redelijke benadering is van de loon- of prijsindexatie (zie artikel 18d, eerste lid, onderdeel a, van de Wet LB). Uit deze handreiking blijkt dat een vaste indexatie volgens de belastingdienst niet hoger kan zijn dan 3%.
- Het toezeggen van een vaste indexatie is alleen toegestaan als deze vaste indexatie een redelijke benadering is van de loon- of prijsindexatie over een reeks van toekomstige jaren. Een vaste indexatie kan dus alleen worden toegezegd over een reeks van jaren en kan alleen worden toegezegd voor toekomstige jaren. Hierbij geldt voorts nog het volgende:
 - Een vaste indexatie kan alleen dienen als maatstaf voor de bepaling van een inhaalindexatie over vroegere jaren indien die vaste indexatie in de periode waarover inhaal plaatsvindt al in de pensioenregeling was opgenomen als (nagestreefde) indexatie (zie ook V&A 16-001);
 - Een vaste indexatie kan niet eenmalig of over enige (toekomstige) jaren worden toegezegd om een overschot, liquidatiesaldo of indexatiedepot e.d. van een pensioenfonds of pensioenpolis te verdelen.
 - Een vaste indexatie kan ook voorwaardelijk zijn, namelijk onder de voorwaarde dat de vaste indexatie alleen wordt verstrekt als de financiële middelen van het pensioenfonds daarvoor voldoende zijn.Deze V&A roept nieuwe vragen op. Diverse adviseurs hebben daarom vragen voorgelegd aan het CAP.
- Meer informatie:
https://centraalaanspreekpuntpensioenen.belastingdienst.nl/publicaties/va_18-008_v181024/

Verzamelwet Pensioenen 2019 per 1 januari 2019 in werking getreden

- Het wetsvoorstel Verzamelwet Pensioenen 2019 is op 1 januari 2019 in werking getreden. Het bevat onder meer wijzigingen in het kader van de volgende onderwerpen:

- Overgangsregeling en governance in verband met waardeoverdracht klein pensioen;
- Gegevenslevering De Nederlandsche Bank (DNB);
- Overbruggingspensioen;
- Versterken medezeggenschap bij kleine ondernemingen;
- Premiebetaling op basis van feitelijk verloonde bedragen per maand.
- Er is veel ophef geweest over een amendement van Omtzigt op basis waarvan fiduciair beheer niet meer mogelijk zou zijn. De regering heeft in de Eerste Kamer echter aangegeven dat het amendement Omtzigt expliciet duidelijk maakt dat een pensioenuitvoerder eindverantwoordelijk is voor het opstellen van het strategisch beleid ten aanzien van vermogensbeheer, alsmede het toezien hierop; ook als sprake is van uitbesteding. Maar ook dat fiduciair beheer als zodanig niet wordt verboden.
- Meer informatie:
https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/35015_verzamelwet_pensioenen_2019

Wetsvoorstel IORP II treedt per 13 januari 2019 in werking

- De Eerste Kamer heeft het wetsvoorstel voor de Invoeringswet op 18 december 2018 als hamerstuk afgedaan. PvdD, SP en PVV lieten aantekenen dat zij bij een stemming tegen zouden hebben gestemd. Het wetsvoorstel is op 13 januari 2019 in werking getreden.
- Bij de aanneming van het wetsvoorstel IORP II door de Tweede Kamer zijn nog wel 2 amendementen aangenomen en een motie:
 - Een amendement Omtzigt dat stelt dat op de UPO's van pensioenregelingen die in het buitenland worden uitgevoerd ook altijd de dekkingsgraad naar Nederlandse maatstaven vermeld moet worden. Daarnaast moet het UPO informatie bevatten over het land waar het pensioen is ondergebracht en de toezichthouder waar het pensioen onder valt. Deze informatie is nu toegevoegd aan de UPO 2019-modellen.
 - Een amendement Van Weyenberg dat bepaalt dat besluiten tot het opleggen van een bestuurlijke boete door toezichthouders in principe altijd geopenbaard moeten worden.
 - De motie Van Kent-Van Dijk: roept op om in overleg te gaan met de pensioensector teneinde het uitkeren van beleggersbonussen (en daarmee de uitvoeringskosten) terug te dringen.
- Meer informatie:
https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/34934_implementatie_eu_richtlijn
<http://www.toezicht.dnb.nl/2/6/50-237243.jsp#>

VPL-inkoop tegen gedempte premie mogelijk

- De zogenoemde VPL-aanspraken kunnen tot 15 jaar na de ingangsdatum van de VPL-regeling bij een pensioenfonds worden ingekocht. De laatste VPL-inkopen zullen uiterlijk 31 december 2022 plaatsvinden.
- Sinds 29 november 2017 gold dat er bij de inkoop van VPL-aanspraken geen pensioenvermogen gebruikt mocht worden, tenzij aan de voorwaarden van artikel 29 Pensioenwet (dat gaat over premiekorting en premierugstorting) werd voldaan. Dat betekende feitelijk dat de inkoop van de VPL-aanspraken sinds die datum voor vrijwel alle pensioenfondsen minimaal op basis van een dekkingsgraadneutraal tarief moest plaatsvinden. Hier was bij de invoering van de VPL-regeling geen rekening mee gehouden.
- Sinds 25 december 2018 is wettelijk bepaald dat er eventueel een lager tarief gebruikt kan worden, als dat lagere tarief niet nadeliger is voor de financiële positie van het pensioenfonds dan de tariefgrondslagen die ten grondslag liggen aan de vaststelling van de feitelijke premie voor de basispensioenregeling. Als eis geldt wel dat er sprake moet zijn van een consequent beleid t.a.v. de vaststelling van de VPL-inkooppactoren en dat de premie wordt vastgesteld na overleg met de organen van het pensioenfonds.
- Meer informatie:
<http://www.toezicht.dnb.nl/3/50-237483.jsp>
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2018-499.html#d16e159>
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0018605/2018-12-25>

Prioriteiten pensioentoezicht DNB in 2019

- DNB heeft de prioriteiten van het toezicht in 2019 bekend gemaakt in de Toezicht Vooruitblik. DNB gaat bij pensioenfondsen in 2019 vooral aan de volgende zaken aandacht besteden.
 - Financiële positie van pensioenfondsen en voorbereiding op mogelijke kortingen.
 - Veranderkracht van pensioenfondsen: consolidatie en het nieuwe pensioencontract.
 - Meer proportioneel toezicht en rechtstreeks toezicht bij de pensioenuitvoeringsorganisaties.
 - Implementatie IORP II: bijvoorbeeld over inrichting sleutelfuncties en de Eigen Risico Beoordeling.
 - Voorbereiding op mogelijke gevolgen 'Brexit'.
 - Integriteit: vooral voorkomen van belangenverstremgeling.
 - Cyberrisico's, innovatie en digitalisering: via uitvragen en onderzoeken achterhalen of pensioenfondsen en hun uitvoeringsorganisaties voldoende zijn toegerust om operationele en IT risico's te beheersen.
 - Duurzaam beleggen: klimaatrisico's, gevolgen waardering onroerend goed door de eis dat kantoorpanden in 2023 moeten voldoen aan energielabel C en transitie naar een CO2-neutrale economie (on site onderzoeken).
- Ieder fonds heeft aan het einde van vorig jaar een eigen toezichtagenda voor 2019 ontvangen. Op die manier kan het fonds in de eigen planning met het toezicht van DNB rekening houden.
- Meer informatie:
https://www.dnb.nl/binaries/DNB_Toezicht_Vooruitblik_2019.pdf
https://www.dnb.nl/binaries/Sectorbrief%20Duurzaam%20beleggen%20pensioenfondsen_tcm46-378431.pdf
https://www.dnb.nl/binaries/OS_Transition%20Risk%20Stress%20test%20versie_web_tcm46-379397.pdf

Pensioenfondsen en verantwoord beleggen

- Meer dan zeventig Nederlandse pensioenfondsen gaan samenwerken met maatschappelijke organisaties (ngo's), vakbonden en de overheid om duurzaam te beleggen. Samen hebben zij het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfondsen (IMVB-convenant) getekend. De pensioenfondsen die hieraan meedoen zijn samen goed voor 90% van het totaal belegd pensioenvermogen. Verder is de Benchmark Pensioenfondsen van de VBDO weer gepresenteerd.
- Klimaatverandering en de energietransitie zullen de pensioenbeleggingen de komende jaren steeds sterker gaan raken. De leden van het SPIL zetten de daarbij te volgen stappen op een rij.
- Meer informatie:
<https://www.pensioenfederatie.nl/actueel/nieuws/2018/openbaar/12-december/pensioenfondsen-ondertekenen-convenant-voor-maatschappelijk-verantwoord-beleggen>
<https://www.pensioenfederatie.nl/website/themas/vermogensbeheer/verantwoord-beleggen>
<https://www.pensioenfederatie.nl/stream/vbdobenchmarkpensioenfondsen102018.pdf/20181012083342>
<https://spilplatform.com/wat-te-doen-met-klimaatverandering-als-pensioensector/>

Good practice robuuste pensioenadministratie

- DNB heeft de good practice robuuste pensioenadministratie gepubliceerd met daarin voorbeelden van goed pensioenbeheer. Uit de onderzoeken blijkt dat de complexiteit van regelingen vaak leidt tot grotere operationele risico's. Ook verouderde IT-systemen en software-omgevingen leiden tot grotere risico's. DNB verwacht van pensioenfondsen en hun uitvoeringsorganisaties om aan de hand van de good practices de eigen administratie en organisatie kritisch tegen het licht te houden.
- Meer informatie:
https://www.dnb.nl/binaries/WEB_117273_Good_Practice_Pensioenen_tcm46-380457.pdf?2019011416

Risico's Brexit

- AFM (Trendzicht 2019) en DNB (Overzicht Financiële Stabiliteit) wijzen op het steeds groter wordende risico van een Brexit. Pensioenfondsen moeten de risico's in kaart brengen.

- Meer informatie:
<https://www.afm.nl/nl-nl/nieuws/2018/okt/trendzicht-2019>
<https://www.dnb.nl/nieuws/dnb-nieuwsbrieven/nieuwsbrief-pensioenen/NieuwsbriefPensioenenseptember2018/dnb379215.jsp>
<https://www.dnb.nl/nieuws/dnb-nieuwsbrieven/nieuwsbrief-pensioenen/NieuwsbriefPensioenenoktober2018/dnb379809.jsp>
<https://www.dnb.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archief/DNBulletin2018/dnb381137.jsp>

Kort nieuws

- **Nibud: koopkrachtontwikkeling van werkenden en gepensioneerden**
Gepensioneerden met een klein pensioen zijn er vaak op vooruit zijn gegaan. Bij een hoger pensioen trad koopkrachtvermindering op. Werkenden gingen er vaak op achteruit, maar minder dan gepensioneerden.
<https://www.nibud.nl/beroepsmatig/koopkrachtontwikkelingen-gepensioneerden-en-werkenden-van-2010-tot-2019/>
- **Persoonlijke pensioenpot voor ruim 850.000 deelnemers zichtbaar**
ABP geeft in MijnABP weer hoeveel geld er voor een deelnemer in de pensioenpot zit. Verder kun je zien hoeveel een deelnemer heeft ingelegd, de werkgever heeft ingelegd en hoeveel rendement er behaald is.
<https://www.abp.nl/over-abp/actueel/nieuws/Persoonlijke-pensioenpot-voor-ruim-850.000-deelnemers-zichtbaar.aspx>
- **Rapport CBS: ook in 2024 geen stijging van de AOW-leeftijd**
<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/44/prognose-levensverwachting-65-jarigen>
- **Boete niet voldoen aan prudent person en beheerste bedrijfsvoering fors omhoog**
Boete van maximaal € 10.000 verhoogd naar een basisboetebedrag van € 500.000. Verder o.a. vastlegging van de scenario's met de navigatiemetafoor op mijnpensioenoverzicht.nl.
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2018-466.html>
- **Handreiking RVU (inzake voorwaarden vervroegde uittredingsregeling)**
In plaats van de bestaande 3 RVU-besluiten. Aangepast naar aanleiding van arrest HR van 22 juni 2018.
<https://centraalaanspreekpuntpensioenen.belastingdienst.nl/publicaties/handreiking-voor-de-interpretatie-van-het-begrip-regeling-voor-vervroegde-uittreding-als-bedoeld-in-artikel-32ba-van-de-wet-op-de-loonbelasting-1964-versie-28-december-2018/>
- **Aanpassing Besluit inkomstenbelasting**
Regels voor de pensioenopbouw van zelfstandigen bij deeltijdarbeid en zwangerschap.
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/Stb-2000-640.pdf>
- **Eindejaarsbesluit 2018 van Financiën**
Zelfstandige beroepsbeoefenaren in een verplichte beroeps- of bedrijfstakpensioenregeling: toepassing deeltijdfactor op de aftoppingsgrens van de AOW-inbouw en de pensioenopbouw bij zwangerschap of bevalling.
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2017-524.html>
- **Nieuwe versies bestaande codes, modellen en besluiten**
 - De Code Pensioenfondsen
<https://www.pensioenfederatie.nl/stream/181003-stcrt-2018-55140-besluit-code-pensioenfondsen-2018.pdf>
 - Officiële vaststelling UPO-modellen 2019
<https://www.uniformpensioenoverzicht.nl/Home/tabid/238/ctl/ViewFullNews/newsIndex/1157/mid/769/selectmid/717/Default.aspx>
 - Grondslagen en factoren voor individuele waardeoverdrachten voor 2019 vastgesteld
<https://www.pensioenfederatie.nl/website/publicaties/cijfers/factoren-individuele-waardeoverdrachten>
 - Verzamelbesluit Pensioenen
<https://centraalaanspreekpuntpensioenen.belastingdienst.nl/publicaties/besluit-loonheffingen-inkomstenbelasting-pensioenen-verzamelbesluit-diverse-onderwerpen-besluit-van-11-december-2018-nr-2018-28514/>
 - Nieuw staffelbesluit pensioenen
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2018-68652.html>
 - Evaluatie en actualisatie Code Rechtstreeks verzekerde regelingen
https://www.stvda.nl/~media/Files/Stvda/Nota/2010_2019/2018/20181221-evaluatie-code-verzekerde-regelingen.ashx

Pensioenagenda (exclusief voortgang wetgeving)

2018 Q1	<ul style="list-style-type: none">• Begin 2018 overeenstemming tussen sociale partners over invulling nieuw pensioencontract in het kader van een nieuw pensioenstelsel (Regeerakkoord 2017 – 2021).
2018 Q4	<ul style="list-style-type: none">• Brief Koolmees over mogelijke alternatieven voor ingetrokken wetsvoorstel fuserende pensioenfondsen (planningsbrief Koolmees (concept jaarplanning SZW 2019).
2019 Q1	<ul style="list-style-type: none">• 1 januari 2019: beoogde inwerkingtreding Wet generieke digitale infrastructuur; verplichting om gebruik te maken van erkende digitale authenticatiemiddelen (DigiD en MijnOverheid.nl).• Per 1 januari 2019 inwerkingtreding onderdelen Wet waardeoverdracht klein pensioen.• 1 januari 2019 bepaling over verplichte raad van toezicht bij grotere ondernemingspensioenfondsen treedt in werking.• Vóór 13 januari 2019: implementatie vernieuwde IORP-richtlijn in Nederlandse regelgeving.• 6 februari 2019 Tweede Kamerbehandeling diverse pensioenonderwerpen (oorspronkelijk op 5 december 2018 ingepland).• Maart 2019 vervolgrapport EIOPA inzake Pension Benefit Statement (PBS – UPO).• Uitkomsten overleg pensioenfondsen en toezichthouders haalbaarheidstoets, reële dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad (concept planningsbrief SZW 2019).• Reactie op motie Van Kent/Gijs van Dijk om met de sector in gesprek te gaan om het uitkeren van beleggersbonussen terug te dringen.
2019 Q2	<ul style="list-style-type: none">• Medio 2019 duidelijkheid weergave te verwachten netto pensioenbedragen in Pensioenregister o.b.v. drie scenario's bij DC én bij DB-regelingen via "navigatiemetafoor" (Brief Koolmees 2 februari 2018).• Eerste rapportage over vrouwen en 40-minners in pensioenfondsbesturen.• Advies commissie parameters/UFR: in werking per 1 januari 2020.• Voortgang zzp-maatregelen: onderzoekscommissie wenselijkheid verplichte AOV voor zzp'ers.
2019 Q3	<ul style="list-style-type: none">• Uiterlijk per 1 september 2019 evaluatie Wet verbeterde premieregeling (variabele pensioenuitkeringen).• Evaluatie wet werken na de AOW-gerechtigde leeftijd.• Evaluatie Wet verbeterde premieregeling.• Uitkomsten evaluatie wet pensioencommunicatie.• Verzamelwet pensioenen 2020.
2019 Q4	<ul style="list-style-type: none">• Evaluatie Algemeen pensioenfondsen.• Reactie kabinet op advies van de STAR in het kader van nabestaandenpensioen.• Kamerbrief over AOW-leeftijd 2025.
2020	<ul style="list-style-type: none">• Per 1 januari 2020 inwerkingtreding onderdeel Wet waardeoverdracht klein pensioen: start automatische waardeoverdracht kleine pensioenen opgebouwd vóór 1 januari 2018.• Per 1 januari 2020 afronding wetgevingsproces nieuw pensioenstelsel met degressieve pensioenopbouw en persoonlijke pensioenrekeningen en start implementatieperiode.• Per 1 januari 2020 afschaffen doorsneepremie.
2021	<ul style="list-style-type: none">• Per 1 januari 2021 AOW-leeftijd naar 67 jaar.• Uitstel verplichting voor pensioenfondsen om derivaten via 'central clearing' af te handelen (EMIR) is in principe tot ergens in 2021 verleend. Moet nog wel formeel geregeld worden. DNB en AFM zullen in de tussentijd niet handhavend optreden.
2022	<ul style="list-style-type: none">• Per 1 januari 2022 AOW-leeftijd gekoppeld aan de levensverwachting: AOW-leeftijd naar 67 jaar en 3 maanden.• Uiterlijk per 1 januari 2022 evaluatie Wet inzake recht op waardeoverdracht klein pensioen.• Voorjaar 2022 evaluatie Code rechtstreeks verzekerde pensioenregelingen.

Voortgang wet- en regelgeving

Voorontwerp wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding 2021	<ul style="list-style-type: none"> • Op 10 december 2018 ter consultatie gelegd. • Inhoud: conversie als standaard; verevening wordt default; bijzonder partnerpensioen alleen over huwelijkse periode; verdeling bijzonder partnerpensioen 50% - 50%; vereveningsgrens verlaagd naar 1x bedrag klein pensioen. • Sluitingsdatum consultatie: 24 januari 2019. • Verwachte inwerkingtreding: 1 januari 2021.
Wetsvoorstel verlengen hersteltermijnen (nr. 35 096)	<ul style="list-style-type: none"> • Initiatiefwetsvoorstel van Smeulders (GroenLinks). • Ingediend op 28 november 2018. • Inhoud: pensioenfondsen krijgen twee jaar extra de tijd om het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) op te bouwen. Als zij niet binnen zeven jaar voldoen aan deze eis, dienen er alsnog kortingsmaatregelen genomen te worden.
Wetsvoorstel tijdelijke wet aanpassing disconteringsvoet (nr. 34 606)	<ul style="list-style-type: none"> • Initiatiefwetsvoorstel Van Rooijen (50Plus); op 18-11-2016 ingediend. • Inhoud: zolang de ECB aan monetaire verruiming doet, moet er een rentevoet van 2% worden gehanteerd en moet bij het beleid uitgegaan worden van de actuele dekkingsgraad. • Plenair debat gehouden op 22 mei 2018. Nog niet weer geagendeerd.
Wetsvoorstel Arbeidsmarkt in balans (nr. 35 074)	<ul style="list-style-type: none"> • Wetsvoorstel is op 6 november 2018 ingediend. • Inhoud: Het wetsvoorstel bevat twee onderdelen die ook voor pensioenfondsen van belang zijn, namelijk het voorzien in een adequate pensioenregeling voor payrollwerknemers en het op termijn vervallen van de sectorindeling in het kader van de premiedifferentiatie WW. • In behandeling bij de Tweede Kamer.
Overige wet- en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuur en Toezicht Wetsvoorstel Rechtspersonen (nr. 34 491) Ingediend op 8 juni 2016. Heeft lang stilgelegen. Onlangs weer verder in behandeling gekomen in de Tweede Kamer. Betreft governance van o.a. stichtingen. Lijkt op dit moment niet tot echte wijzigingen voor pensioenfondsen te leiden. Inwerkingtreding: onbekend. • Wetsvoorstel digitale overheid (nr. 34 972). Ingediend op 19 juni 2018. In behandeling bij Tweede Kamer. Doel: het veilig en betrouwbaar kunnen inloggen voor Nederlandse burgers en bij de (semi-)overheid. Burgers krijgen elektronische identificatiemiddelen (eID) met een hogere mate van betrouwbaarheid dan het huidige DigiD. Geven meer zekerheid over iemands identiteit. Pensioenfondsen gaan hiervan gebruik maken. • Initiatiefwet Van Weyenberg. Ter consultatie gelegd tussen 28 mei 2018 en 2 juli 2018. Verantwoordings- en belanghebbendenorganen bij pensioenfondsen krijgen een goedkeuringsrecht op het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds en een adviesrecht op het verantwoord beleggingsbeleid. • Besluit tot wijziging van het Besluit toezicht accountantsorganisaties. Voorhangprocedure afgerond: ligt nu voor advies bij de Raad van State. Geldt voor 15 grote pensioenfondsen: meer dan € 10 miljard vermogen. Zwaardere accountancycontrole. Governance (inclusief auditcommissie) blijven echter conform de Pensioenwet.